

Αρ. Φακ.: ΑΥΤ. 10/2021 & Α/Π 556/2021

Έκθεση
Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων αναφορικά με τη μη λήψη μέτρων για τον πλήρη
τερματισμό της
διάθεσης στην αγορά χαρτιών που συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια
υγεία

Ερευνών Λειτουργός: Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 6, Αυγούστου, 2021

A. Αντικείμενο Παραπόνου

1. Ο Διευθυντής ιδιωτικής εταιρείας υπέβαλε παράπονο το Γραφείο μας αναφορικά με την **αποτελεσματικότητα των ελέγχων του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας** προς **τερματισμό της κυκλοφορίας και διάθεσης στην αγορά χαρτιών αποδείξεων (θερμικό χαρτί) με υψηλή περιεκτικότητα της βιομηχανικής χημικής ουσίας Δισφαινόλη Α (Bisphenol A-BPA)**.
2. Η παραπονούμενη εταιρεία διαθέτει στην αγορά θερμικό χαρτί που εισάγει από την Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν εμπεριέχει την χημική ουσία BPA, γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από σχετικό έλεγχο που διενήργησε το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας στις 29 Ιουνίου 2019.
3. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Διευθυντή της υπό αναφορά εταιρείας, άλλες εταιρείες οι οποίες επίσης δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα, εξακολουθούν να **εισάγουν και να διαθέτουν στην αγορά θερμικό χαρτί ή/και τελικό προϊόν (ρολά αποδείξεων) αμφιβόλου ποιότητας χωρίς οποιαδήποτε σήμανση**, το οποίο είναι **ψηλής περιεκτικότητας σε Δισφαινόλη Α (Bisphenol A-BPA) και σε αντίθεση με την σχετική νομοθεσία**.
4. Το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, πρόσθεσε ο Διευθυντής της παραπονούμενης εταιρείας, δεν προβαίνει σε τακτικούς ελέγχους ή/και δεν διενεργεί καθόλου ελέγχους στην αγορά, ως η υποχρέωση του για αποφυγή της εισαγωγής, διάθεσης και χρήσης στην αγορά θερμικού χαρτιού με περιεκτικότητα σε Δισφαινόλη Α (Bisphenol A-BPA) πέραν των επιτρεπόμενων ορίων.
5. Συνακόλουθα, πέραν του **κινδύνου για τη δημόσια υγεία** λόγω κατά τη χρήση και επαφή με θερμικό χαρτί με περιεκτικότητα σε Δισφαινόλη Α (Bisphenol A-BPA) πέραν της καθορισμένης, τίθεται και **ζήτημα αθέμιτου ανταγωνισμού** από τις εταιρείες που εισάγουν και διαθέτουν στην αγορά θερμικό χαρτί ή/και τελικό προϊόν που δεν πληροί τις προδιαγραφές, το οποίο προμηθεύονται σε χαμηλότερη τιμή από τρίτες χώρες, δηλαδή από χώρες εκτός της ΕΕ.
6. Σημειώνεται δε, ότι το **Υπουργικό Συμβούλιο**, με βάση του **περί Βεβαιώσεως και Εισπράξεως Φόρων (Λεπτομέρειες Εφαρμογής της Υποχρέωσης Αποδοχής Μέσων Πληρωμής με Κάρτα) Διάταγμα του 2021** (Κ.Δ.Π. 259/2021, ημερομηνία δημοσίευσης 18 Ιουνίου 2021), **διεύρυνε τους τομείς του λιανικού εμπορίου, επιχειρήσεων και εξυπηρέτησης που θα υποχρεούνται**, με περιθώριο συμμόρφωσης τους τρεις μήνες από τη δημοσίευση του διατάγματος, να **διαθέτουν τερματικό αποδοχής καρτών πληρωμών** και οι καταναλωτές θα μπορούν να πληρώνουν με τραπεζική κάρτα αντί με μετρητά για τις υπηρεσίες ή αγαθά που θα τους παρέχονται.

7. Το συγκεκριμένο μέτρο σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, αποσκοπεί «στην πάταξη της φοροδιαφυγής, τη διαφύλαξη των δημοσίων εσόδων, την ενίσχυση της προστασίας του πολίτη όπως επίσης και τη διευκόλυνση της εξυπηρέτησης των πολιτών»,¹
8. Εν συναρτήσει με τα ανωτέρω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένεκα της **πανδημίας του ιού COVID-19**, έχει διευρυνθεί η χρήση τραπεζικών καρτών στις συναλλαγές αντί μετρητών, καθότι το **μέτρο των ανέπαφων συναλλαγών** θεωρήθηκε ότι περιορίζει την περαιτέρω διασπορά του ιού. Ως φυσικό συνεπακόλουθο του εν λόγω μέτρου, ήταν και η αύξηση της χρήσης χαρτιών αποδείξεων από τους τερματικούς αποδοχής καρτών πληρωμών.
9. Ενόψει της σοβαρότητας των ισχυρισμών του παραπονούμενου σε σχέση με τους κινδύνους που ελλοχεύει η εν λόγω ουσία για την δημόσια υγεία με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αποφάσισα να προχωρήσω σε αυτεπάγγελτη διερεύνηση του θέματος και στην υποβολή της παρούσας Έκθεσης.

B. Ανακοινώσεις Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας

➤ Ανακοίνωση ημερομηνίας 30 Δεκεμβρίου 2016

Σε σχετική ανακοίνωση του ημερομηνίας 30 Δεκεμβρίου 2016, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας πληροφόρησε τους επηρεαζόμενους ότι «...έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης νέος **περιορισμός στη χρήση χημικής ουσίας που αφορά το περιεχόμενο του θερμικού χαρτιού στη χημική ουσία Δισφαινόλη Α (Bisphenol A-BPA)**.

Ο νέος περιορισμός έχει ενταχθεί στο **Παράρτημα XVII του Ευρωπαϊκού Κανονισμού με αρ. 1907/2006 (Κανονισμός REACH)** και καθορίζει ότι η χημική ουσία Δισφαινόλη Α δεν πρέπει να διατίθεται στην αγορά σε θερμικό χαρτί **σε συγκέντρωση ίση ή μεγαλύτερη από 0,02 % κατά βάρος**, μετά τις 2 Ιανουαρίου 2020.

Με το νέο περιορισμό αναδεικνύεται ουσιαστικά ο **κίνδυνος** για τους **εργαζομένους** (κυρίως τους ταμίες) αλλά και τους **καταναλωτές** που εκτίθενται σε Δισφαινόλη Α (BPA) κατά την χρήση αποδείξεων πληρωμής από θερμικό χαρτί. Ειδικότερα έχει προκύψει από τις σχετικές εκτιμήσεις κινδύνου, ότι ο πληθυσμός που είναι κυρίως εκτεθειμένος σε κίνδυνο είναι τα **αγέννητα παιδιά** των εγκύων εργαζομένων και οι καταναλωτές οι οποίοι λόγω της χρήσης θερμικού χαρτιού είναι εκτεθειμένοι στη Δισφαινόλη Α.

¹ Γραφείο Τύπου Υπουργείου Οικονομικών, Υποχρέωση αποδοχής πληρωμής με κάρτα από τις επιχειρήσεις, 16 Ιουνίου 2021 < <https://bit.ly/3x7sfBq> >

Πληροφοριακά αναφέρεται ότι το θερμικό χαρτί αποτελείται από βασικό χαρτί με μία τουλάχιστον επικάλυψη που μπορεί να περιέχει BPA. Η επικάλυψη αλλάζει χρώμα όταν εκτίθεται στη θερμότητα και έτσι εμφανίζονται οι χαρακτήρες.»

➤ Ανακοίνωση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 2020

Με νέα ανακοίνωση του ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 2020, το Τμήμα ανέφερε ότι «Η Δισφαινόλη Α έχει ταξινομηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως **ουσία η οποία έχει τοξικές επιδράσεις** στην αναπαραγωγική ικανότητα του ανθρώπου. Έχει επίσης προστεθεί στον κατάλογο των **Υποψήφιων Ουσιών Πολύ Μεγάλης Ανησυχίας (Substances of Very High Concern)** εξαιτίας των ιδιοτήτων ενδοκρινικής διαταραχής που τη χαρακτηρίζουν που έχουν **σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία** του ανθρώπου και **δυσμενείς επιδράσεις στο περιβάλλον**.

Από τις 2 Ιανουαρίου 2020 έχει τεθεί σε ισχύ νέος περιορισμός που αφορά την χρήση της χημικής ουσίας Δισφαινόλη Α (BPA, αρ. ΕΚ 201-245-8). Ειδικότερα, έχει τεθεί σε εφαρμογή το σημείο 66 του Παραρτήματος XVII του Ευρωπαϊκού Κανονισμού REACH βάσει του οποίου καθορίζεται ότι η Δισφαινόλη Α **δεν πρέπει να διατίθεται για χρήση σε θερμομειωμένο χαρτί** (χαρτί φαξ, αποδείξεων, εισιτηρίων, ετικετών, κ.λπ.), δηλαδή σε χαρτί καλυμμένο με ειδική στρώση που αλλάζει χρώμα εφόσον θερμανθεί, **σε συγκέντρωση ίση ή μεγαλύτερη από 0,02% κατά βάρος**. Η εφαρμογή του περιορισμού αυτού αναμένεται να έχει πολλαπλά οφέλη για τους εργαζομένους, όπως είναι οι καταστηματάρχες, οι ταμίες και οι πωλητές εισιτηρίων, που ασχολούνται με προϊόντα που περιέχουν θερμικό χαρτί στην καθημερινή τους εργασία.

Ο συγκεκριμένος περιορισμός προωθήθηκε μετά από **αξιολόγηση των κινδύνων για τους εργαζόμενους και ειδικότερα τις εργαζόμενες έγκυες γυναίκες** αλλά και τους κινδύνους **για τους καταναλωτές**. Έχει αποδειχθεί ότι λόγω της **έκθεσης των εμβρύων** στην ουσία αυτή κατά τη διάρκεια της κύησης, υπάρχουν **επιπτώσεις στο αναπαραγωγικό σύστημα, στους μαστικούς αδένες, στον εγκέφαλο, στη μελλοντική συμπεριφορά και επιδράσεις στον μεταβολισμό, με πρόκληση παχυσαρκίας**».

Γ. Απάντηση Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας²

1. Το θερμοευαίσθητο χαρτί συνήθως διατίθεται στην αγορά σε ρολά συσκευασμένα σε πλαστικές συσκευασίες των δέκα τεμαχίων ή σε χάρτινα κιβώτια, όπου αναγράφονται οι κωδικοί του προϊόντος (barcode).
2. **Ο Κλάδος Χημικής Προστασίας και Ασφάλειας Υπηρεσιών του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας** έχει την ευθύνη για τον χειρισμό όλων των θεμάτων εφαρμογής της νομοθεσίας σε σχέση με τις χημικές ουσίες. Στελεχώνεται, δε, από μια Ανώτερη Λειτουργό, μία Λειτουργό και δύο Επιθεωρητές Εργασίας.
3. Όταν τέθηκε σε εφαρμογή ο υπό αναφορά περιορισμός, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας εντόπισε 17 εισαγωγείς και εμπόρους θερμικών χαρτιών και τους ενημέρωσε σχετικά με τις νομοθετικές πρόνοιες. Περαιτέρω, το Τμήμα προβαίνει σε **αξιολόγηση της σοβαρότητας του θέματος** και στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του **προγραμματίζει ετήσια δειγματοληψία ή σε έλεγχο μετά την υποβολή σχετικής καταγγελίας**.
4. Το εύρος των δειγματοληψιών αφορούν όλα συνολικά τα προϊόντα που κυκλοφορούν και το σύνολο των εταιρειών που τα εμπορεύονται. Για τον **έλεγχο**, δε, των **πιστοποιητικών κατά την εισαγωγή** τέτοιου είδους προϊόντων, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας **προωθεί το συντονισμό με το Τμήμα Τελωνείων**.
5. Το 2020 το Τμήμα προχώρησε σε **δειγματοληψία έξι ειδών θερμοευαίσθητου χαρτιού** που κυκλοφορούν στην κυπριακή αγορά για έλεγχο της περιεκτικότητας του σε Δισφαινόλη Α (BPA) και κατόπιν συνεννόησης με το Γενικό Χημείο, **αποστάληκαν για αναλύσεις σε εργαστήριο του εξωτερικού**. Όπως καταδείχθηκε, **ένα εκ των δειγμάτων περιείχε την ουσία Δισφαινόλη Α (BPA)** και τα υπόλοιπα πέντε την υποκατάστατη ουσία Δισφαινόλη Σ (BPS) για την οποία δεν υπάρχει οποιοσδήποτε περιορισμός ως προς τη χρήση της.
6. **Για την ιχνηλάτηση** του προαναφερθέντος ακατάλληλου δείγματος, είχαν προηγηθεί **δύο επιθεωρήσεις σε εταιρείες που είχαν δηλωθεί ως πιθανοί προμηθευτές χωρίς όμως να εντοπιστεί ο εισαγωγέας ή άλλα παρόμοια προϊόντα**, αφού το δείγμα είχε ληφθεί από μεταγενέστερο χρήστη. Επειδή, δε, το δείγμα φέρεται να έχει παραχθεί στην Ελλάδα, το Τμήμα ενημέρωσε σχετικά τις ελληνικές αρμόδιες Αρχές.
7. Περαιτέρω, στο πλαίσιο των συζητήσεων για επέκταση του νομοθετικού περιορισμού για κάλυψη όλης της ομάδας των **Δισφαινολών**, τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων κοινοποιήθηκαν στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (ECHA), το συντονιστικό όργανο σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τα θέματα χημικών ουσιών. Ταυτόχρονα,

² Επιστολή Διευθυντή Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας με αρ. φακ. 9.42.6.30.8, ημερομηνίας 31 Μαρτίου 2021

η Κυπριακή Δημοκρατία ζήτησε όπως ενταχθεί στον περιορισμό και η **απαιτήση αναγραφής σε κάθε τεμάχιο θερμοευαίσθητου χαρτιού των απαιτούμενων στοιχείων για την ορθή ιχνηλάτησή του.**

8. Στη δε περίπτωση που εντοπιστεί **ακατάλληλο δείγμα στην αγορά**, στον **περί Χημικών Ουσιών Νόμο (Ν. 119(I)/2020)** προβλέπεται η **επιβολή διοικητικού προστίμου ή η ποινική δίωξη του παραβάτη**, ενώ κατόπιν δικαστικού διατάγματος και αφού αποδειχθεί ότι το προϊόν είναι μη συμμορφούμενο, επιτρέπεται η **δήμευση των ακατάλληλων προϊόντων.**

Δ. Νομοθεσία

➤ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006

1. Ο **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006** για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην **εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος**, συμπεριλαμβανομένης της προαγωγής εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης των κινδύνων ουσιών³ και προς τούτο θα πρέπει οι **ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία να αντιμετωπίζονται με μεγάλη προσοχή.**⁴
2. Βασική αρχή του Κανονισμού, ο οποίος στηρίζεται στην **αρχή της προφύλαξης**, είναι ότι οι **παραγωγοί, οι εισαγωγείς και οι μεταγενέστεροι χρήστες** έχουν την **ευθύνη** να εξασφαλίζουν ότι οι ουσίες που παρασκευάζουν, διαθέτουν στην αγορά, ή χρησιμοποιούν **δεν βλάπτουν την υγεία του ανθρώπου ούτε το περιβάλλον.**⁵
3. Όπως δε σημειώνεται στην Αιτιολογική Σκέψη (70) του Κανονισμού, «...**οι δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον** από ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία θα πρέπει να **προλαμβάνονται διά της εφαρμογής των κατάλληλων μέτρων διαχείρισης κινδύνου** για να εξασφαλισθεί ότι όλοι οι κίνδυνοι από τις χρήσεις μιας ουσίας ελέγχονται επαρκώς και με σκοπό οι ουσίες αυτές να υποκαθίστανται σταδιακά από κατάλληλη ασφαλέστερη ουσία. **Μέτρα διαχείρισης κινδύνου** θα πρέπει να εφαρμόζονται για να εξασφαλίζεται ότι, κατά την παρασκευή, διάθεση στην αγορά και χρήση, η έκθεση στις ουσίες αυτές, συμπεριλαμβανομένων των απορρίψεων, των εκπομπών

³ Άρθρο 1

⁴ Αιτιολογική σκέψη 69

⁵ Άρθρο 3

και των απωλειών, σε όλον τον κύκλο ζωής είναι κάτω του επιπέδου ορίων πέραν του οποίου μπορεί να εμφανισθούν δυσμενή αποτελέσματα...».

4. Στο Παράρτημα XVII του Κανονισμού, παρατίθενται οι περιορισμοί στην παρασκευή, τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση ορισμένων επικίνδυνων ουσιών, μειγμάτων και αντικειμένων.

➤ **Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2235**

1. Τον Δεκέμβριο του 2016, τέθηκε σε ισχύ (με αναστολή εκτέλεσης 36 μηνών) ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2235** για την τροποποίηση του παραρτήματος XVII του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου **για την καταχώρηση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) όσον αφορά τη Δισφαινόλη Α.**
2. Σύμφωνα με τον εν λόγω Κανονισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη της τις θέσεις των Επιτροπών Εκτίμησης Κινδύνου και Κοινωνικοοικονομικής Ανάλυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων, «...κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει **απαράδεκτος κίνδυνος για την υγεία των εργαζομένων που χειρίζονται θερμικό χαρτί που περιέχει BPA σε συγκέντρωση ίση ή μεγαλύτερη από 0,02 % κατά βάρος ...** η Επιτροπή κρίνει ότι ο προτεινόμενος περιορισμός θα αντιμετωπίσει τους κινδύνους που έχουν προσδιοριστεί χωρίς να επιβάλει σημαντικές επιβαρύνσεις στη βιομηχανία, στην αλυσίδα εφοδιασμού ή τους καταναλωτές. Συνεπώς, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο **περιορισμός** που προτείνεται από τη Γαλλία αποτελεί **κατάλληλο μέτρο** σε ενωσιακό επίπεδο **για την αντιμετώπιση των κινδύνων που εντοπίστηκαν για την υγεία των εργαζομένων που χειρίζονται θερμικό χαρτί το οποίο περιέχει BPA.** Με τη ρύθμιση της διάθεσης στην αγορά, ο προτεινόμενος περιορισμός **θα προσφέρει επίσης μεγαλύτερη προστασία στους καταναλωτές...**».⁶
3. Σημειώνεται ότι η **εκτίμηση κινδύνου της BPA** στην οποία είχε προβεί η Γαλλία και βάση της οποίας είχε προτείνει την επιβολή περιορισμού, «... είχε βασιστεί στις **επιπτώσεις σε πολλά τελικά σημεία της υγείας του ανθρώπου (το γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα, ο εγκέφαλος και η συμπεριφορά, ο μαστικός αδένας, ο μεταβολισμός και η παχυσαρκία).** Οι **επιπτώσεις στον μαστικό αδένα θεωρήθηκαν το πιο κρίσιμο τελικό σημείο**, που υπερέχει έναντι των υπολοίπων...».⁷
4. Περαιτέρω, τόσο η **Επιτροπή Εκτίμησης Κινδύνου** όσο και η Επιτροπή Κοινωνικοοικονομικής Ανάλυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων, επιβεβαίωσαν ότι η **επιβολή περιορισμού συνιστά το**

⁶ Αιτιολογική Σκεψη με αρ. (11) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2235

⁷ Αιτιολογική Σκεψη με αρ. (3) του Κανονισμού

καταλληλότερο μετρώ για την αντιμετώπιση του κινδύνου που διατρέχουν οι εργαζόμενοι (ταμίες) από την έκθεση στην ουσία ΒΡΑ.⁸

5. Στη βάση των πιο πάνω, στο **Παράρτημα XVII του Κανονισμού (ΕΚ) 1907/2006** προστέθηκε η ουσία **Δισφαινόλη Α** (Αριθ. CAS 80-05-7, Αριθ. EC 201-245-8), με την επισήμανση ότι **«Δεν πρέπει να διατίθεται στην αγορά σε θερμικό χαρτί σε συγκέντρωση ίση ή μεγαλύτερη από 0,02 % κατά βάρος, μετά τις 2 Ιανουαρίου 2020»**.⁹

➤ **Ο περί Χημικών Ουσιών Νόμος [Ν.119(Ι).2020]**

1. Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006, καθώς και οι μετέπειτα τροποποιήσεις του, περιλαμβανομένης και της τροποποίησης με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/2235, **ενσωματώθηκαν στην κυπριακή έννομη τάξη με σχετική τροποποίηση του περί Χημικών Ουσιών Νομού [Ν.119(Ι).2020]**.¹⁰
2. **Αρμόδια Αρχή** για την εφαρμογή του Νόμου, περιλαμβανομένων και των προνοιών του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 είναι, βάσει του Νόμου, ο **Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**.¹¹
3. Ο Υπουργός δύναται, βάσει του άρθρου 13 του Νόμου, να ορίζει Λειτουργούς του Υπουργείου ως Επιθεωρητές, για σκοπούς εποπτείας, επιθεώρησης, ελέγχου και εφαρμογής των προνοιών του Νομού, περιλαμβανομένων και των προνοιών του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006, ως επίσης και να ορίζει ένα εκ των Επιθεωρητών ως Αρχιεπιθεωρητή.¹²
4. Ο Αρχιεπιθεωρητής ρυθμίζει τον τρόπο με τον οποίο οι Επιθεωρητές εκτελούν τα καθήκοντα και ασκούν τις εξουσίες που τους παρέχονται από το άρθρο 14 του Νόμου.¹³
5. Στην περίπτωση που ο Επιθεωρητής έχει εύλογη αιτία να πιστεύει, μεταξύ άλλων, ότι υπήρξε παράβαση οποιασδήποτε διάταξης του Κανονισμού REACH αναφορικά με οποιαδήποτε χημική ουσία, μείγμα, ενδιάμεσο προϊόν, αντικείμενο που περιέχει επικίνδυνη χημική ουσία και/ ή μείγμα, ανάλογα με την περίπτωση, δύναται να κατάσχει και να κατακρατήσει αυτά για να διαπιστωθεί, με δοκιμή ή άλλως πώς, οποιαδήποτε τέτοια παράβαση.¹⁴
6. Σε περίπτωση κατάσχεσης, ο Επιθεωρητής οφείλει να πληροφορεί μέσω **Ειδοποίησης Κατάσχεσης** επί εγκεκριμένου εντύπου, το πρόσωπο, από το οποίο αυτά έχουν κατασχεθεί, ότι αυτά έχουν κατασχεθεί και/ ή κατακρατηθεί, ανάλογα με την περίπτωση, παραθέτοντας τα μέτρα, στα

⁸ Απολογικές Σκεψεις (6) και (8) του Κανονισμού

⁹ Σημείο 66 του Παραρτήματος XVII του Κανονισμού

¹⁰ Παράγραφος (α) του Προοιμίου και άρθρο 2 του περί Χημικών Ουσιών Νόμου του 2020 [Ν.119(Ι)/2020]

¹¹ Άρθρο 3 του Νομού

¹² Εδάφια (1) και (2) του άρθρου 13 του Νόμου

¹³ Εδάφιο (5) του άρθρου 13

¹⁴ Εδάφιο (1) του άρθρου 15

οποία προτίθεται να προβεί, ώστε να διασφαλισθεί ότι ολόκληρη η ποσότητα ή η ποιότητα αυτών δεν θα διαφοροποιηθεί.¹⁵

7. Εάν διαπιστωθεί μη συμμόρφωση χημικής ουσίας, μείγματος, ενδιάμεσου προϊόντος, αντικειμένου που περιέχει επικίνδυνη χημική ουσία και/ ή μείγμα, προς οποιαδήποτε διάταξη του Κανονισμού REACH, ο Επιθεωρητής επιδίδει **Ειδοποίηση Συμμόρφωσης** «...στον παραγωγό αντικειμένου, στον καταχωρίζοντα, στον παρασκευαστή, στο μεταγενέστερο χρήστη, στο διανομέα, στον προμηθευτή χημικής ουσίας ή μείγματος, στον προμηθευτή αντικειμένου, στον αποδέκτη χημικής ουσίας ή μείγματος και/ ή στον αποδέκτη ενός αντικειμένου, ανάλογα με την περίπτωση, με την οποία του επισημαίνει την παράβαση και τον καλεί να συμμορφωθεί με τις εν λόγω διατάξεις, μέσα σε χρονικό διάστημα που καθορίζεται στην ειδοποίηση, ανάλογα με τη φύση της παράβασης...»¹⁶ και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, «...δύναται να λάβει οποιαδήποτε μέτρα κρίνει κατάλληλα, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης, περιλαμβανομένης της ειδοποίησης αναστολής ή απόσυρσης...».¹⁷
8. Περαιτέρω, ο Επιθεωρητής δύναται να αιτηθεί την **έκδοση δικαστικού διατάγματος** για τη δήμευση οποιασδήποτε χημικής ουσίας, μείγματος, ενδιάμεσου προϊόντος, αντικειμένου που περιέχει επικίνδυνη χημική ουσία και/ ή μείγμα, ανάλογα με την περίπτωση, για το λόγο ότι δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Κανονισμού REACH.¹⁸
9. **Οποιοδήποτε πρόσωπο παραλείπει να συμμορφωθεί** σε οδηγία του Επιθεωρητή ή παραβαίνει ειδοποίηση συμμόρφωσης ή ειδοποίηση αναστολής ή απόσυρσης, **διαπράττει αδίκημα**.¹⁹

➤ **Οι περί Χημικών Ουσιών (Παραβάσεις του Κανονισμού REACH) Κανονισμοί του 2020 (Κ.Δ.Π. 383/2020)**

10. Βάσει του Κανονισμού 3(1) των περί Χημικών Ουσιών (Παραβάσεις του Κανονισμού REACH) Κανονισμών του 2020 (Κ.Δ.Π. 383/2020), «Παραγωγός αντικειμένου, μεταγενέστερος χρήστης και/ ή οποιοδήποτε **πρόσωπο**, το οποίο **παρασκευάζει, διανέμει και/ ή διαθέτει στη αγορά χημική ουσία, μείγμα, αντικείμενο και/ή ενδιάμεσο προϊόν**, το οποίο **δεν συμμορφώνεται με τις απαγορευτικές ή επιτακτικές διατάξεις του Κανονισμού REACH**, είναι **ένοχο αδικήματος** και, σε περίπτωση καταδίκης, υπόκειται σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις ογδόντα χιλιάδες ευρώ (€80.000) ή σε φυλάκιση για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) χρόνια ή και στις δύο αυτές ποινές».

¹⁵ Άρθρο 16

¹⁶ Άρθρο 17

¹⁷ Άρθρο 17

¹⁸ Άρθρο 19

¹⁹ Άρθρο 20

Ε. Συμπεράσματα

1. Όπως επιβεβαιώνεται από τα πιο πάνω, η διάθεση στην αγορά θερμικού χαρτιού με περιεκτικότητα σε Δισφαινόλη Α πέραν της επιτρεπόμενης, ελλοχεύει **κινδύνους**, αφενός **για τους εργαζόμενους και δη για τις εργαζόμενες έγκυες γυναίκες και τα έμβρυα που κυοφορούν**, αφετέρου, δε, **για τους καταναλωτές** στην κατοχή των οποίων περιέρχονται τα υπό αναφορά χαρτιά αποδείξεων.
2. Ως εκ τούτου, βάσει του προαναφερθέντος Κανονισμού, τα εκάστοτε Κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν τα **αναγκαία μέτρα για διαχείριση του εν λόγω κινδύνου διά της πρόληψης των όποιων επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία από την έκθεση σε επικίνδυνες ουσίες**.
3. Με τη μεταφορά του εν λόγω Κανονιστικού πλαισίου στο ημεδαπό δίκαιο, **αρμόδια Αρχή** για την λήψη των εν λόγω μέτρων έχει οριστεί ο Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ειδικότερα το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας.
4. Το δε ισχύον νομικό πλαίσιο, ως αναφέρεται πιο πάνω, παρέχει στην αρμόδια Αρχή τα αναγκαία νομικά εφόδια για να προβαίνει στις αναγκαίες ενέργειες προς διασφάλιση της εφαρμογής του Κανονισμού.
5. Το **Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας**, με σχετικές ανακοινώσεις του **έχει ενημερώσει για τους κινδύνους** από τη διάθεση στην αγορά θερμικού χαρτιού με περιεκτικότητα σε Δισφαινόλη Α πέραν της επιτρεπόμενης και προβαίνει, όπως ενημέρωσε το Γραφείο μας, σε **δειγματοληπτικούς ελέγχους** στην αγορά ή σε **ελέγχους κατόπιν καταγγελιών** που τίθενται υπόψη του.
6. Με την υποχρέωση αποδοχής καρτών από την πλειονότητα των επιχειρήσεων και παρόχων υπηρεσιών, όπως αυτοί καθορίζονται στο σχετικό Διάταγμα, καθίσταται προφανές ότι **θα διευρυνθεί και η χρήση χαρτιού αποδείξεων**.
7. Συνακόλουθα, εάν το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας **παραμείνει σε μη τακτικούς δειγματοληπτικούς ελέγχους ή ελέγχους μόνο κατόπιν καταγγελιών**, πολύ πιθανόν να μην καταφέρει να εκπληρώσει τον σκοπό του, ήτοι την **διασφάλιση της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων** που ένεκα της φύσης της εργασίας τους, έρχονται συνεχώς σε επαφή με χαρτιά αποδείξεων. Καθ' όμοιο τρόπο δεν θα είναι εφικτή η **πρόληψη των όποιων επιπτώσεων στην υγεία των καταναλωτών**, αφού θα δύνανται να πληρώνουν με κάρτα σε μεγαλύτερο εύρος επιχειρήσεων και παρόχων υπηρεσιών.

Στ. Διαπιστώσεις - Εισηγήσεις

1. Αποτελεί υποχρέωση του Κράτους να προβαίνει σε όλες τις **αναγκαίες ενέργειες** και να λαμβάνει όλα τα δέοντα και ανάλογα μέτρα , **ανά την περίπτωση**, για τη **διασφάλιση και προάσπιση της δημόσιας υγείας**.
2. Όταν δε τα πρόσωπα των οποίων η υγεία τους τίθεται σε κίνδυνο είναι **εργαζόμενοι/ες και δη άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, ήτοι εργαζόμενες που κυοφορούν**, η λήψη μέτρων από το Κράτος προς την προάσπιση της υγείας τους καθίσταται περισσότερο επιτακτική.
3. Αυξημένη δε ευθύνη υπάρχει στην περίπτωση που **ο κίνδυνος** δεν περιορίζεται μόνο στις έγκυες γυναίκες αλλά, βάσει των όσων έχουν αναφερθεί **επεκτείνεται και στα αγέννητα παιδιά** τους.
4. Προς τούτο και για σκοπούς περιορισμού των αρνητικών αντίκτυπων στην υγεία, τόσο των εργαζομένων όσο και των καταναλωτών που έρχονται σε επαφή με χαρτιά αποδείξεων που περιέχουν Δισφαινόλη Α (BPA) πέραν του επιτρεπόμενου ορίου, **εισηγούμαι τα ακόλουθα**:

- Δεδομένου ότι, όπως έχει διαφανεί, το Τμήμα Επιθεώρησης Ε ρ γ α σ ί α ς **περιορίζεται σε απροσδιόριστη χρονικά δειγματοληπτικούς ελέγχους** στην αγορά, είναι προφανές ότι με τον τρόπο αυτό είναι **αδύνατο να εντοπιστούν όλες οι ποσότητες** θερμοευαίσθητου χαρτιού που εμπεριέχει Δισφαινόλη Α πέραν της προβλεπόμενης, γι αυτό και οι έλεγχοι θα πρέπει να εντατικοποιηθούν ανά καθορισμένα χρονικά διαστήματα ώστε να καταστεί εφικτός ο έγκαιρος εντοπισμός του υπό αναφορά χαρτιού.
- Παρότι αναγνωρίζεται ότι **ενδεχομένως** το Τμήμα **να μην διαθέτει την αναγκαία προς τούτο επάρκεια προσωπικού, εντούτοις επιπρόσθετα μέτρα προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του**, θα πρέπει να τροχοδρομηθούν μετά και το προαναφερόμενο διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου το οποίο αναπόφευκτα θα επιφέρει αύξηση της χρήσης θερμοευαίσθητου χαρτιού.
- Τελος το Τμήμα θα μπορούσε **να παράσχει κίνητρα** προς τους ιδιοκτήτες καταστημάτων λιανικού εμπορίου, επιχειρήσεων και εξυπηρέτησης ώστε να παράσχουν επαρκή προστασία στους εργαζόμενους και στους καταναλωτές, μη εκθέτοντας τους σε προϊόντα που θέτουν σε κίνδυνο την υγεία τους. Προς τούτο, θα μπορούσε να εξεταστεί το **ενδεχόμενο σηματοδότησης των καταστημάτων/επιχειρήσεων** που χρησιμοποιούν ασφαλές χαρτί αποδείξεων πχ. με την τοποθέτηση σχετικού αυτοκόλλητου στην είσοδο των καταστημάτων/ επιχειρήσεων.

Για τους πιο πάνω λόγους και προς υλοποίηση των εισηγήσεων, η Έκθεση **υποβάλλεται στο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας** καθώς επίσης κοινοποιείται στην Υπουργό Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως Αρμόδια Αρχή .

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη Επίτροπος
Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων